

LIASHENKO Oleksandra

UNSECURITY HAPPINESS IS A WAY TO FREEDOM

In Proceedings of The Third International Scientific Conference “Happiness and Contemporary Society”, March, 20, 2022. Lviv: SPOLOM, 2022. P. 130-133. <https://doi.org/10.31108/7.2022.25>

ISBN 978-966-919-826-6

ЛЯШЕНКО Олександра

НЕБЕЗПЕЧНЕ ЩАСТЯ – ШЛЯХ ДО СВОБОДИ

// Збірник матеріалів третьої міжнародної наукової конференції «Щастя та сучасне суспільство», 20 березня 2022 р. – Львів : СПОЛОМ, 2022. – С. 130-133. <https://doi.org/10.31108/7.2022.25>

ISBN 978-966-919-826-6

Oleksandra LIASHENKO

*Doctor of Sciences in Economics, Professor,
KROK University (Kyiv, Ukraine),
Expert of The Ukrainian Institute for Happiness Research*

UNSECURITY HAPPINESS IS A WAY TO FREEDOM

Abstract. Happiness and freedom have a common root, which is a conscious choice, which, in turn, creates a convergent state of these two categories. The freer a person is, the happier he is, adjusted for the fact that freedom must be positive, that is, independent of the will of others. Dangerous happiness is a phenomenon, the essence of which is to fight for happiness by methods and means that involve the use of force and various weapons.

Key words: happiness, economic freedom, relationship

Олександра ЛЯШЕНКО

*доктор економічних наук, професор,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК» (Київ, Україна),
експерт Українського інституту дослідження щастя*

НЕБЕЗПЕЧНЕ ЩАСТЯ – ШЛЯХ ДО СВОБОДИ

Подібно до того, як філософське розуміння миру у сенсі стану відсутності війни є «негативним миром», розуміння щастя, поставленого у залежність від волевиявлення оточення, є передумовою негативної свободи. «Людина прагне бути вільною, бо саме свобода надає смислу, гідності і цінності людському життю. Це і є дорога до щастя» зазначав кардинал Любомир Гузар, посиляючись на тезу Української хартії вільної людини про те, що невільна людина не здатна бути ані щасливою, ані захищеною, ані впевненою у своєму майбутньому [1]. Щастя і свобода мають спільний корінь, яким є свідомий вибір, котрий, у свою чергу, і породжує конвергентний стан цих двох категорій. Що більш вільною є людина, то є більш щасливою, з поправкою на те, що свобода має бути позитивною, тобто незалежною від волі інших людей.

Категорія «щастя» має поліфонію поглядів щодо міри її дослідження науковцями різних галузей. Якщо з позиції філософії, соціології, психології ця категорія віднайшла доволі глибокі наукові розвідки, то інтердисциплінарні аспекти вивчення цієї категорії наразі не здобули суттєвих наукових результатів. За мирних часів цей напрям досліджень, вочевидь, розвивався би поволі, проте війна, розпочата РФ проти України 24 лютого 2022 року, стала акселератором їх употужнення і пришвидшення. Це була потужна, але невдала спроба похитнути нашу впевненість у свободі і праві бути щасливими.

Вже з перших днів цієї війни маємо появу феномену небезпечного щастя, сутність якого зводиться до виборювання щастя методами і засобами, які передбачають застосування сили і різних видів зброї. Тих, хто впевнено став на шлях виборювання свободи методами небезпечного щастя, можна систематизувати в такий спосіб:

жорстка сила (ЗСУ, ТрО, поліція, МНС, МВС) – визнання заслуг і перемог представників цієї категорії громадян є передумовою для формування щастястверджувальної поведінки;

м'яка сила (волонтери) – попри нелюдські навантаження, вони щасливі бути корисними; до загартованих Майданом і початком агресії РФ проти України у 2014 р. додалися численні нові воїни цього фронту;

дипломатичний фронт – ніколи раніше професійна діяльність дипломатів різних рангів не була предметом національної гордості;

гуманітарний фронт (лікарі, освітяни, науковці) – затребуваність їх фахової діяльності і залученість до боротьби також спирається на щастястверджувальний базис;

економічний фронт – потри суттєві втрати, бізнесмени щасливі виборювати економічну свободу країни.

Безпрецедентно жорстока війна РФ проти України вивищила прагнення українців бути щасливими. Більше того, розуміння щастя трансформувалося не лише у важіль перемоги над агресором, але і увиразнилося у суспільному запиті та прагненні на його «донорство». Здійснений авторкою точковий експрес-аналіз процесів, які характеризують розуміння понять «щастя» та «свобода» у соціокультурному просторі дає підстави для такого твердження (рис. 1, 2).

Застосування аналітичної платформи Google Trends на річному часовому відтинку (лютий 2021 - лютий 2022 рр.) демонструє високе та майже синхронне прагнення щастя і свободи в Україні. Звісно, подальший пошук кореляційних зв'язків між цими процесами може бути обопільним. Цікавим є те, що пік запиту нас слово «щастя» припадає на 20-26 лютого 2022 року, тобто за чотири дні до війни і у перші її два дні. Порівняння пошукових цих запитів у рубриці «суспільство» також демонструє, що запит на свободу був вдвічі вищим, ніж на щастя у цьому ж часовому діапазоні (рис. 2). На окрему увагу заслуговують регіональні відмінності порівнянь таких запитів: найвище співвідношення «щастя 64% - свобода 36%» спостерігається на зазначеному часовому проміжку в Івано-Франківській області, тоді як «свобода 79% - щастя 21%» - в Чернігівській (проаналізовано авторкою).

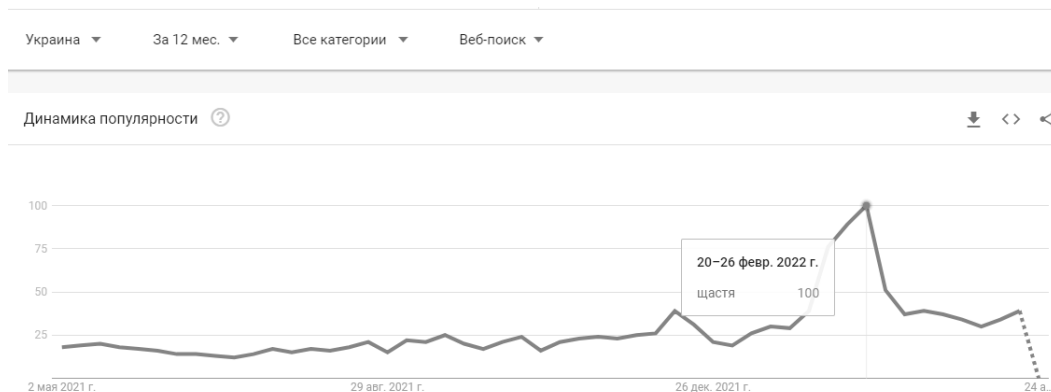

Рис. 1. Щастя: динаміка частоти пошукових запитів в Україні
(проаналізовано авторкою, лютий 2021-лютий 2022)

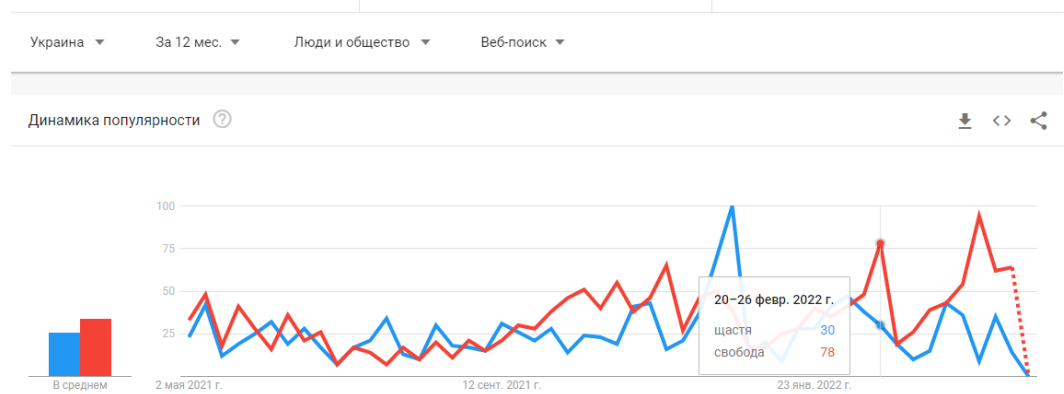

Рис. 2. Щастя і свобода: порівняння частоти пошукових запитів в Україні
(проаналізовано авторкою, лютий 2021-лютий 2022)

Ще більше підстав для крос-дисциплінарного вивчення перетину індексів понять щастя, безпека і свобода дає порівняння трендів 2014-2022 рр. Світового індексу щастя, Глобального індексу миру (безпеки) та Індексі економічної свободи (табл. 1).

Таблиця 1

Україна у світових рейтингах щастя, миру, економічної свободи

Світовий індекс щастя (Happy Planet Index за версією New Economic Foundation)				Глобальний індекс миру (Global Peace Index)			Індекс економічної свободи (Economic Freedom Index за версією Heritage Foundation)		
2013	2015	2018	2022	2014	2018	2022	2014	2018	2022
5,057 (87 місце)	4,681 (111 місце)	4,546 (138 місце)	5,084 (98 місце)	2,562 (144 місце)	3,147 (152 місце)	2,66 (143 місце)	49,3 (155 місце)	51,9 (150 місце)	54,1 (130 місце)

Складено авторкою за матеріалами офіційних джерел щодо відповідних індексів [2, 3, 4].

Графічна інтерпретація зазначеного перетину чітко демонструє конкордацію значень Світового індексу щастя, Глобального індексу миру (безпеки) та Індексі економічної свободи для України (рис. 3).

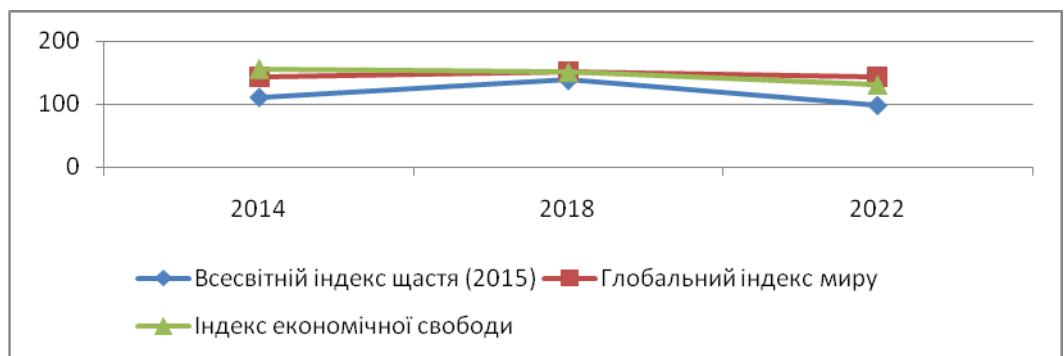

Рис. 3. Графічна інтерпретація України у світових рейтингах щастя, миру, економічної свободи

Водночас, слід додати, що дослідження, проведене Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Київським міжнародним інститутом соціології з 2 по 11 грудня 2021 року методом САТІ (телефонні інтерв'ю з використанням комп'ютера) показало, що населення України у своїй більшості розділяє песимізм щодо майбутнього: 38% вважає, що 2022 рік буде гіршим за 2021-й, чверть громадян оптимістично налаштована і ще 25% думають, що все залишиться без змін. У загальному рейтингу з 44 країн за Індексом надії Україна посідає 37 місце з показником -13% [5].

Наведені на у табл. 1 і на рис. 1 дані слід розглядати у контексті подій, на тлі яких проводилися усі зазначені дослідження. При цьому варто звернути увагу на ще один фрагмент дослідження Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва 2017 року: «Свобода та безпека перебувають в конфлікті. Якщо ми маємо більше безпеки, то це звужує нашу свободу і навпаки. В часи, коли відбувається збройний конфлікт, існують реальні виклики і загрози безпеці, і держава розширює цю сферу, і звужуються права і свободи людей. Для нас важливо, щоб це звуження не було непропорційним» [6]. Це важливо з огляду на формування потенційного трикутника конфлікту: якщо безпека та щастя є невід'ємними частинами єдиного цілого: рівень щастя зростає по мірі убезпечення, тоді як безпека є передумовою не лише реалізації прав і свобод людини, але і (об'єктивно) щасливих умов її існування.

Отже, вивчення залежності і взаємовпливу між світосприйняттям щастя і свободи засобами крос-дисциплінарних досліджень наразі важливим завданням не лише для науковців, але і для кожного/кожної, хто виборює щасливу свободу для України. Небезпече щастя наразі єдиний шлях до української свободи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Українська хартія вільної людини <http://1-12.org.ua/ukrajinska-khartija-vilnoji-liudyny>
2. World Happiness Report <https://worldhappiness.report>
3. Global Peace Index <https://www.visionofhumanity.org>
4. Economic Freedom Index <https://www.heritage.org/index/>
5. <https://dif.org.ua/article/ukraina-u-svitovikh-tendentsiyakh-shcho-ukraintsi-ta-reshta-svitu-ochikuyut-vid-2022-roku>
<https://dif.org.ua/article/svoboda-bezpeka-spravedlivist-gidnist-golovni-tsinnosti-ukraintsi>